

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Макроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Навчальний контент

Модуль 1. Макроекономіка як наука. Теорія ринків на макрорівні

Змістовий модуль 1. Предмет, метод, функції та основні показники макроекономіки.

Тема 1. Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами - головна проблема макроекономіки. Зростання ефективності економіки як головне завдання макроекономіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Метод макроекономіки. Моделювання як основний метод макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Змістовий модуль 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Тема 2. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови системи

національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід. Особистий та післяподатковий дохід. Макроекономічні показники на чистій основі. Номінальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темп росту та темп приросту реального ВВП. Індекси цін. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Змістовий модуль 3. Ринок праці. Товарний ринок. Грошовий ринок.

Тема 3. Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці. Економічний кругообіг в умовах товарного ринку. Рівновага на ринку праці в класичній концепції. Концепція повної зайнятості. Кейнсіанська концепція зайнятості. Державна політика зайнятості населення. Стимулююча політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між безробіттям та інфляцією в короткостроковому та довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості.

Зайнятість та безробіття. Випуск (дохід) повної зайнятості. Граничний продукт праці (продуктивність праці). Умова максимізації прибутку. Дохід від праці та капіталу в загальному доході. Номінальна заробітна плата. Реальна заробітна плата. Виплати по безробіттю і пропозиція праці.

Тема 4. Основні поняття та сутність товарного ринку. Ринкова інфраструктура. Функції товарного ринку. Механізм функціонування товарного ринку. Споживчий та інвестиційний попит. Пропозиція як основа взаємодії фірм та домашніх господарств. Рівновага на ринку товарів та платних послуг. Чинники, що впливають на стан рівноваги товарного ринку.

Крива Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг. Роль товарного ринку.

Тема 5. Суб'єкти та об'єкти грошового ринку. Поняття грошей та визначення їх функцій. Операційний та спекулятивний попит на гроші.

Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція. Грошово-кредитне регулювання економіки. Монетаристська теорія як теоретична база монетарної політики. Кількісне рівняння як концептуальна основа монетаристської теорії. Передатний механізм монетарної політики. Основні методи монетарної політики. Вплив монетарної політики на економіку: політика дорогих та дешевих грошей; антиінфляційна функція.

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Обґрунтування кривої IS та її рівняння. Обґрунтування кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Модуль 2. Інфляція як багатофакторний процес. Споживання, заощадження та інвестиції. Сукупні витрати і ВВП

Змістовий модуль 4. Інфляційний механізм. Споживання домогосподарств.

Тема 6. Інфляція та її наслідки. Темп інфляції та його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту та інфляція витрат,

передбачувана та непередбачувана інфляція. Стагфляція. Інфляційний та дефляційний розриви.

Інфляційний податок та сеньйораж. Крива Лаффера для інфляційного податку. Основні соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.

Тема 7. Споживання як найважливіший компонент ВВП. Функція споживання. Споживання як функція післяподаткового доходу. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Графік споживання.

Змістовий модуль 5. Приватні інвестиції.

Тема 8. Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці. Відсоткова ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Відсоткова ставка і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту.

Мультиплікатор інвестицій. Сутність мультиплікатора. Таблична модель мультиплікативного процесу. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на мультиплікативний ефект. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Змістовий модуль 6. Сукупні витрати і ВВП.

Тема 9. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу “витрати – випуск”. Фактичні та заплановані витрати. Модель “кейнсіанський хрест”. Визначення рівноважного ВВП за методом “вилучення – ін’єкції”. Система вилучень та ін’єкцій в економічному кругообігу. “Заощадження – інвестиції” як спрощена модель економічної рівноваги. Заплановані та незаплановані інвестиції. Ринок позичкового

капіталу та його роль в забезпеченні рівноваги між заощадженнями та інвестиціями.

Сукупні видатки і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Модуль 3. Кон'юнктурні коливання економіки. Держава як суб'єкт макроекономічного регулювання. Зовнішньоекономічна діяльність

Змістовий модуль 7. Економічна динаміка.

Тема 10. Природа і специфіка циклічності економічної динаміки. Цикли і кризи. Класифікація основних макроекономічних змінних відповідно до їхніх циклічних властивостей. Антикризова політика держави.

Фактори економічного зростання. Виробнича функція. Трансформація виробничих факторів у продукт. Внесок окремих факторів у економічне зростання. Залишок Солоу. Економічне зростання на основі моделі AD-AS і кривої виробничих можливостей.

Модель економічного зростання Солоу. Основні передумови моделі. Вплив запасу капіталу на економічне зростання. “Золоте правило” нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Висновки моделі Солоу.

Змістовий модуль 8. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Тема 11. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Критика кейнсіанцями класичного положення про державне невтручання в

економіку. Основні положення кейнсіанської теорії про вплив держави на економіку. Держава в економічному кругообігу.

Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг.

Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті видатки і трансформація функції споживання. Модель економічної рівноваги за методом “видатки – випуск”. Державні та національні заощадження. Модель економічної рівноваги за методом “вилучення – ін'єкції”.

Змістовий модуль 9. Зовнішньоекономічна діяльність.

Тема 12. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті “Помилки та упущення”. Резервні активи як регулятивна стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування. Односторонній та багатосторонній валютний курс. Номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Попит і пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних видатків. Гранична схильність до імпорту та складний мультиплікатор. Вплив чистого експорту на ВВП.

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Макроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до макроекономіки	2
2	Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва	2
3	Ринок праці та механізм його функціонування	4
4	Основні поняття та сутність товарного ринку	2
5	Суб'єкти та об'єкти грошового ринку	4
6	Інфляція та її наслідки	2
7	Споживання як найважливіший компонент ВВП	2
8	Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці	2
9	Сукупні витрати і рівноважний ВВП	2
10	Природа і специфіка циклічності економічної динаміки	4
11	Держава в системі макроекономічного регулювання	2
12	Зовнішньоекономічна діяльність	2
	Разом	30

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Макроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні проблеми макроекономіки та основні методи їх дослідження	6
2	Визначення сутності чистого економічного добробуту	6
3	Державні програми сприяння зайнятості на сучасному етапі	7
4	Характеристика економічного кругообігу в умовах товарного ринку.	6
5	Стан грошового ринку на сучасному етапі	7
6	Визначення та характеристика функції споживання	4
7	Графік споживання	3
8	Вплив інфляції на мультиплікативний ефект	3
9	Особливості ВВП в умовах різного рівня зайнятості	4
10	Альтернативні макроекономічні теорії	6
11	Державні та національні заощадження	4
12	Міжнародна валютно-кредитна система	4
Разом		60

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Макроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Завдання для поточного та підсумкового контролю

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Поняття макроекономіки, предмет і завдання дисципліни.
2. Поясніть найважливіші відмінності між мікро- та макropідходом до економічного аналізу ?
3. Які особливості макроекономіки як одного з основних розділів економічної теорії?
4. Чим відрізняється мікроекономіка від макроекономіки?
5. Які рівні макроекономічного аналізу ви знаєте? Чим вони відрізняються?
6. Поясніть специфіку об'єкта макроекономіки.
7. Які специфічні методи аналізу макроекономічних процесів ви знаєте?
8. Проаналізуйте кругообіг продуктів і доходів за повною відкритою моделлю кругових потоків.
9. Проаналізуйте кругообіг продуктів і доходів за простою моделлю кругових потоків.
10. Розкрийте функції макроекономіки.
11. Що являє собою система національних рахунків (СНР)?
12. На яких методологічних принципах ґрунтується СНР?
13. Назвіть і охарактеризуйте основні макроекономічні показники?
14. Дайте визначення валового національного продукту?

15. Перелічіть макроекономічні показники системи національних рахунків.
16. Які способи вимірювання ВВП ви знаєте?
17. Запишіть і поясніть формулу розрахунку ВВП за витратами.
18. Запишіть формулу розрахунку ВВП за доходами.
19. Як уникнути подвійного рахунку при вимірюванні ВВП?
20. Для чого і як обчислюються ЧВП, ВНД, ВНДн?
21. Чим відрізняються між собою ВВП і ВНД?
22. У чому різниця між номінальним і реальним ВВП?
23. Як обчислюються показники особистого доходу і безподаткового доходу?
24. Що таке кінцеве національне споживання?
25. Як розраховується індекс цін ВВП (дефлятор ВВП)?
26. У чому різниця між дефлятором та індексом цін?
27. Дайте визначення ринку праці?
28. Визначте суб'єктів, об'єктів ринку праці.
29. Опишіть механізм функціонування ринку праці.
30. Що представляє собою попит, пропозиція і ціна на ринку праці?
31. В чому особливості класичної та кейнсіанської теорії ринку праці?
32. Опишіть теорію гнучкості ринку праці.
33. Яким чином встановлюється рівновага на ринку праці?
34. Дайте визначення понять зайнятості та безробіття?
35. У чому різниця між номінальною та реальною заробітною платою?
36. У чому суть державної політики у сфері зайнятості населення?
37. Назвіть державні програми сприяння зайнятості населення.
38. Що таке товарний ринок?
39. Опишіть механізм функціонування товарного ринку.
40. Що представляє собою попит, пропозиція та рівновага на товарному ринку?
41. Назвіть особливості встановлення рівноваги на товарному ринку

42. Що представляє собою крива Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг?
43. В чому роль товарного ринку?
44. Назвіть які функції виконують гроші?
45. Що таке ліквідність, чому гроші є високоліквідним товаром?
45. Назвіть фінансових посередників на грошово-кредитному ринку.
47. Дайте визначення грошових агрегатів.
48. Що таке грошова пропозиція? Поясніть графік грошової пропозиції.
50. Як визначається попит на гроші для угод? Наведіть формулу обміну. Поясніть її.
51. Від яких факторів залежить попит на гроші як активи?
52. Поясніть механізм досягнення рівноваги на грошовому ринку?
53. Назвіть методи грошово-кредитної політики і розкрийте суть кожного з них?

Контрольні питання до 2-го модуля

1. Поясніть сутність інфляції і назвіть її основні типи.
2. Проаналізуйте основні причини виникнення інфляції.
3. Які типи інфляції притаманні економіці України?
4. Які ви знаєте альтернативні джерела інфляції?
5. Назвіть ознаки подавленої інфляції.
6. Охарактеризуйте інфляційний та дефляційний розриви?
7. Назвіть основні компоненти споживання та дайте їх визначення.
8. Напишіть кейнсіанську функцію споживання та розкрийте її зміст за допомогою графіка.
9. Що таке автономне споживання?
10. Дайте визначення середньої і граничної схильності до споживання та напишіть формули для їх обчислення.
11. Назвіть основні фактори, які впливають на споживання та заощадження.

12. Дайте визначення валових і чистих інвестицій.
13. Поясніть, як впливають на інвестиційний попит очікувана норма чистого прибутку і відсоткова ставка комерційних банків.
14. Що включають в себе сукупні видатки?
15. За яких умов у реальному економічному кругообігу забезпечується рівновага?
16. Якими методами можна визначити рівноважний ВВП у реальній економіці?
17. Поясніть на моделі “витрати-випуск”, яку роль відіграють незаплановані інвестиції у товарні запаси якщо фактичні сукупні витрати не дорівнюють виробленому ВВП.
18. Назвіть характерні випадки, коли сукупні видатки не збігаються з виробленим ВВП.
19. За яких умов досягається рівноважний ВВП у моделі “витрати-випуск”?
20. Що означають терміни “вилучення” та “ін’єкції”?
21. За яких умов досягається рівновага на ринку позичкового капіталу?
22. Розкрийте сутність мультиплікатора інвестицій та напишіть формулу для його визначення.
23. Дайте визначення і розкрийте сутність рецесійного та інфляційного розриву в економіці.

Контрольні питання до 3-го модуля

1. Що розуміють під економічним циклом?
2. З чим пов’язують основні характеристики циклу?
3. Що таке класичний економічний цикл?
4. Назвіть і охарактеризуйте основні фази економічного циклу.
5. Визначіть матеріальну основу коротких, середніх та великих циклів.
6. Чому сезонні коливання та довгострокові тенденції ускладнюють оцінку економічного циклу?

7. Чому економічний цикл більш впливає на виробництво та зайнятість у галузях, які випускають товари довгострокового використання, ніж у галузях, які випускають товари поточного споживання?

8. Назвіть найважливіші характеристики економічної кризи.

9. Дослідіть основні макроекономічні показники відповідно до їхніх циклічних властивостей.

10. Визначіть основні важелі антикризової політики держави. Зробіть аналіз їхнього впливу на рівень сукупного випуску під час фаз: кризи, депресії, поживлення, підйому.

11. Які важелі антикризової політики застосовує уряд України в сучасних умовах?

12. У чому полягають обмеження ринкового механізму при регулюванні економіки?

13. Чим викликана необхідність державного втручання в економіку країни?

14. Що таке державне регулювання економіки?

15. Назвіть основні економічні функції держави в регулюванні економіки.

16. Які форми державного регулювання економіки застосовуються в умовах змішаної економіки?

17. Назвіть економічні регулятори при непрямому втручанні держави в економіку.

18. Наведіть основні положення класичної теорії автоматичного регулювання економіки за допомогою ринкового механізму.

19. Розкрийте зміст монетаристської теорії державного регулювання економіки.

20. Назвіть основні положення кейнсіанської теорії державного регулювання економіки.

21. У чому полягає сутність теорії раціональних очікувань?

22. Що розуміють під зовнішньоекономічною діяльністю?

23. Назвіть та охарактеризуйте основні показники, які визначають рівень активності країни у міжнародних економічних відносинах.

24. Назвіть основні функції найбільш впливових міжнародних організацій у системі міжнародних економічних відносин.

25. Як називається статистичний документ, в якому відображаються всі результати зовнішньоекономічної діяльності держави?

26. З яких основних розділів складається платіжний баланс країни?

27. Як встановлюється валютний курс у довгостроковому і короткостроковому періодах?

28. Розкрийте сутність двох типів торговельної політики: протекціонізму і вільної торгівлі.

29. Назвіть основні елементи зовнішньоекономічної політики держави.

30. Які засоби та заходи застосовує держава для регулювання зовнішньої торгівлі?